

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.н. Анна Чолева-Димитрова,
Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“, БАН

по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в
Секцията за българска диалектология и лингвистична география
в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“, БАН

Кандидат: доц. д-р Ана Иванова Кочева

В брой 56 на „Държавен вестник“ от 23.06.2020 г., стр. 88, е обявен конкурс в професионално направление 2.1. Филология, научна специалност „Български език“ за нуждите на Секцията за българска диалектология и лингвистична география в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“, по който са постъпили документите на единствения кандидат – доц. д-р Ана Кочева.

За участие в конкурса кандидатката е представила необходимите документи (22 бр.). След хабилитацията, 2014 г., научната продукция на доц. Кочева включва: монографията „Смесеният език на виенските българи“ (2017 г.); карти и атласи: „Карта на диалектната делитба на българския език“ (колектив); „Дигитална карта на българските диалекти“ (колектив); „Atlas Linguarium Europae“ (ALE), Volume I. 9, 2015 (carte de motivations; commentaires) (в съавторство); Карта на диалектната делитба на българския език“ с текст (колектив); Карта „Българският език на ново място по света“ с текст, 2016; студиите: „On the (re)codifications of standard Bulgarian in Vardar and Aegean Macedonia“, в съавторство, 2017; „Плурицентризмът на българския книжовен език – резултат от диалектни кодификации и от диалектизирани прекодификации“, в съавторство, 2019; 45 статии в наши и чужди издания; представени са и научно-популярни публикации. През периода от последната хабилитация досега има забелязани 46 цитирания в наши и чужди научни издания.

Тя има трайни научни интереси в няколко езиковедски дисциплини: старобългарски език, история на езика, българска диалектология и лингвистична география, социолингвистика.

В периода от 2014 г. досега кандидатката е участвала в девет проекта, един от тях международен, два финансирани по ЕБР, два от ФНИ, като на някои от тях е и ръководител. Успешното им приключване говори за нейния висок професионализъм и отличните ѝ организационни качества.

Трябва да се отбележи и усърдната работа на доц. Кочева със студенти – обучавала е в СБДЛГ 28 студенти от СУ „Кл. Охридски“, ЮЗУ „Н. Рилски“, НБУ, ШУ „К. Преславски“ през 2014 г. Тя е ръководител и на един редовен докторант в ИБЕ, отчислен с право на защита (2019 г.).

Участвала е в 38 международни и национални научни форума.

Отличното владение на немски език насочва научните търсения на доц. Кочева към българо-австрийските езикови връзки. На тази проблематика е посветена монографията ѝ „Смесеният език на виенските българи“, 2017 г. (280 с.).

Трудът е иновативен, представя първо по рода си цялостно описание на смесен език на български имигранти в чужбина, а авторката е създала за целта на изследването и специална методика. Умело съчетава познанията си в областта на историята на езика, диалектите и социолингвистиката. Доц. Кочева успешно разкрива „особеностите на смесения език на виенските българи в условията на билингвизъм“. За приноси в труда трябва да се приемат и въведените нови термини, отразяващи различни случаи на билингвалната практика на българските имигранти във Виена, напр. фонолексикални интерференти (тип *напумтам, перзона*); морфолексикални интерференти (тип *коректур, зупе*); дериватолексикални интерференти (тип *директ* ‘директно’, *нормал* ‘нормално’) и др. Изследването е много ценно и с интерпретацията на материала на различни равнища – както от гледище на теорията за разговорната реч, така също и от социолингвистично гледище. Авторката е извършила анализ на основните форми на съществуване на смесения език на виенските българи; направила е различни типове класификации на чуждите (немските) елементи в езика на българските имигранти с оглед дълбочината и степента на проникването им в българския език. Съществени са и изводите, до които достига доц. Кочева: смесеният език има народностен характер; въз основа на богат лингвистичен материал

Този език се определя „с преимуществено българска фонетика и българска граматика (морфология и синтаксис). Смесена (българо-немска) е най-вече лексикалната система.

Заради това с пълно право може да се твърди, че той е смесен български език на българските имигранти в Австрия“.

Несъмнено това е един ценен труд, съхраняващ езиковото ни наследство като част от културата и историята на народа ни.

Друг оригинален труд на кандидатката е изработената от нея Карта „*Българският език на ново място по света*“ с текст (2016 г.). Представено е едно новаторско лингвогеографско изследване, което има научна и научно- приложна стойност, което регистрира употребата на българския език по света и дава подробна информация за българските общности зад граница. Направен е важният извод, като се има предвид броят на българите от езиковия континуум (езикът на българите в старите историко-географски области – Мизия, Тракия и Македония – във (и извън) държавните граници и към него се прибави „броят на българоезичните от новите места по целия свят, то общият брой на говорещите на различните форми на българския по нашата планета се движи около 15 милиона души. Оттук може да се види централната роля, която играе българският език за обединяване и съхранение на нацията, дори в условията на засилваща се глобализация“.

Като високо научно постижение на авторката също трябва да отбележим участието ѝ в редица колективни трудове, множество карти и атласи, споменати по-горе.

Голям дял от представените публикации на кандидатката са посветени на българския диалектен континуум, част от който е останал зад граница. Отличителна е нейната активната научна позиция при представянето на значението на старобългарския език за останалите славянски езици, а също и отстояването на истината за българския език в съседни ни страни.

Доцент А. Кочева е висококвалифициран учен. Тя владее на отлично и много добро ниво три езика. От 1992 г. до 2004 г. е стипендиантка на Австрийското министерство на образованието и науката в Института по славистика, Залцбург; на Австрийското министерство на образованието и науката, като специализира в Института по славистика, Залцбург и води семинарни занятия по социолингвистика; Хумболтова стипендиантка в Института по славистика, Марбург, Германия (изнася лекции пред академична аудитория в университетите на Марбург и Гисен); стипендиантка на фондация Херти в Института по славистика, Марбург, Германия.

Качествата на кандидатката като експерт се оценяват високо – тя е член на Национален съвет по нематериално културно наследство към МС; както и член на Консултативния съвет на Фондация Българска Памет (работи по проекти на фондацията, свързани с реинтеграцията на българската диаспора); член на Обществения съвет за работа с българите в чужбина към Вицепрезидента на Р България – от 2017 г. досега.

Кандидатката покрива националните минимални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 и наизискванията по чл. 2б, ал. 5 от ЗРАСРБ, съответно и по чл. 1а от ППЗРАСРБ (Приложение А към Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени за заемане на академични длъжности в ИБЕ при БАН).

Всички посочени тук данни, които безспорно свидетелстват за голяма по обем, разностранна и с високо качество научно-изследователска дейност ми дават основание да гласувам с убеждение доц. д-р Ана Иванова Кочева да заеме академичната длъжност „професор“ в Секцията за българска диалектология и лингвистична география в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“.

06. 10. 2020 г.

/проф. д.н. Анна Чолева-Димитрова/